

[ב] רש"י בד"ה ומנח כברזא דדנא כו' והיין יוצא כו' - והיין דוקא יוצא.

אור אליהו

שמייה, ואמרי לה רב הונא ברבי חלוון שמייה, דשקל ברא דתומא ומנח כברזא דדנא ואמר לאצנועיה קמיכוניא". וכתב רש"י בד"ה ומנח כברזא דדנא: "ומנח כברזא דדנא - מקום שיש בו נקב בחבית והיין יוצא, נותנו שם בשבת לסתום, והוי כמתקן, ומערים לכתחילה". הנה מה שכתב רש"י "והיין יוצא" הכוונה שדין זה הוא דוקא כשהיין יוצא. והיינו, שלכאורה יש להקשות, שבגמ' לקמן (קמו ע"א) מבואר שהאיסור לסתום חבית הוא רק בדבר ששיין בו מירוח, אבל בשאר דברים מותר: "ולא יקבנה מצדה, ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעה, מפני שהוא ממרח". ואילו כאן מבואר שאסור לסתום את החבית אפילו בדבר שלא שיין בו מירוח כגון שום, והיינו משום מתקן, ורק לצורבא מרבנן התירו, שאין חשש שיבוא לידי איסור. וביישוב

במשמרת, ופירש דהא דקאמר התנא במשנה "ומסננין את היין בסודרין", הוא משום דבסודרין אפילו יין עבור מותר לסנן, והטעם שכיון שיין עכור ראוי לשתיה אין זו ברירה גמורה, וגם עושה זאת בשינוי, שמסנן בסודרים. אבל במשמרת רק יין צלול מותר¹⁴¹. וז"ל הרשב"א: "ומסננין את היין בסודרין - פירוש יין עכור, דאי אפשר לפרש שמרים דהא יין קתני, ואף על פי שמשנה¹⁴², כיון שהוא בורר גמור אסור, וכן אי אפשר לומר יין צלול, דאם כן אפילו במשמרת [שדין] כזעירי, אלא על כרחין ביין עכור, דכיון דאפשר למשתייה הכין אין כאן משום בורר, וכיון דמשני קצת ומסננין בסודרין שרי"¹⁴³.

[ב] בגמ': "אמרו ליה רבנן לרב אשי, חזי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא בן רבי חיון

מותר אף עכורין רק שלא יהיו בו שמרים ומשתתו הכי וע"ש בר"ן". לסיכום שיטת הרשב"א: א. עכור בסודרין וצלול במשמרת - מותר. ב. עכור במשמרת - אסור מדרבנן.

142. ואם כן לכאורה היה אפשר להתיר אפילו לסנן שמרים.

143. לסיכום יוצא, שיש בסוגיא ג' שיטות לבאר את היחס בין דברי זעירי למשנה: א. שיטת הרמב"ם - מותר לסנן בסודרים יין צלול או מים צלולים, אבל במשמרת אפילו בצלול אסור (גזירה אטו עכור), ועכור אסור אפילו בסודרים (גזירה אטו משמרת). ב. שיטת הטור - אפילו במשמרת מותר לסנן יין או מים צלולים (לא שייך ברירה בצלול, וכן לא שייך ליבון במשמרת), ובסודרים מותר רק יין צלול, אבל מים צלולים אסור (משום ליבון). ג. שיטת הרשב"א - בסודרים מותר אפילו יין עכור (שראוי קצת לשתיה וגם יש שינוי), ויין צלול מותר אפילו במשמרת.

שיטת הטור: "דהטור סבירא ליה, דלהכי תניא במתניתין בסודרין לגריעותא, דבו מים אסור, ומשמרת דגמרא משמרת דוקא". לסיכום שיטת הטור: א. יין או מים צלולים במשמרת ויין צלול בסודרין - מותר. ב. מים בסודרין - אסור. ג. עכור - כשיטת הרמב"ם.

141. וכן כתב הר"ן (על הרי"ף נו ע"ב), וכן כתב הריטב"א, וכן משמע שסובר המגיד משנה (ט, יד), שכן העתיק את דברי הרשב"א, אמנם כבר העיר עליו הב"י, שמדברי הרמב"ם מבואר שלא סובר כרשב"א. ואחרי שהאריך הב"י לבאר שיטת הרמב"ם כנ"ל כתב: "ולא ידעתי למה העלים עיניו הרב המגיד במקום הזה". וכתב רבינו בביאורו לשו"ע שמה שכתב השו"ע בשם הרמב"ם "ואפילו בסודרים לא התירו אלא בצלולין אבל לא בעכורים" - הוא: "לאפוקי משיטת המגיד משנה ור"ן, שכתבו דסודרין דמתני' גם כן למעליותא, רק שפירשו דצלולין מותר אף במשמרת, ובסודרין